

World League Volleyball Apeldoorn 2013

Economische impact en bezoekersprofiel

Werkgroep Evaluatie
Sportevenementen

Samenvatting

In juni 2013 speelde het Nederlands herenvolleybalteam in Omnisport Apeldoorn tijdens twee weekenden in totaal vier wedstrijden in het kader van de World League Volleyball. Tegenstanders waren Japen en Portugal. Op deze vier wedstrijden kwamen in totaal 8.600 dagbezoekers af. Uit het online onderzoek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen blijkt dat een bezoeker aanwezig was bij gemiddeld 1,3 wedstrijden, waarmee er ruim 6.600 individuele bezoekers waren. Van de bezoekers was 61% man en de gemiddelde leeftijd was 41 jaar. Het opleidingsniveau was hoog, met meer dan 40% afgestudeerde HBO-ers. Ruim een derde deel van de bezoekers kwam uit Gelderland, met ook relatief groot deel (19%) van de toeschouwers uit de provincie Utrecht. Het aandeel groepen was opvallend hoog, meer dan 20% van de aanwezigen kwam met een groep van vijf of meer personen naar de World League. De bezoekers waren over vrijwel alle aspecten van het evenement tevreden en zij waarden het totale evenement gemiddeld met 8,15.

De bestedingen van bezoekers tijdens en rondom het evenement waren beperkt: gemiddeld zo'n 26 euro per persoon, waarvan 12 euro voor de toegang. Van de bezoekers overnachtte er 7%, waarvan driekwart in de provincie Gelderland.

Bezoekers zorgen voor een extra bestedingsimpuls van bijna een ton in Gelderland. Daar staat tegenover dat het netto bestedingseffect via de organisatie van de World League wedstrijden op een negatief saldo van € 44.000, - wordt geraamd. De additionele bestedingen van media en deelnemers zijn onbekend. De totale economische impact van World League Volleyball-wedstrijden voor de provincie Gelderland bedraagt dus naar schatting 54.000 euro.

Categorie	Impact
Bezoekersbestedingen	€ 98.000
Organisatorische bestedingen	-/-€ 44.000
Media- en Deelnemersbestedingen	PM
Totale economische impact WL Volleyball	€ 54.000

peer-review

Onderhavig onderzoek is getoetst volgens de richtlijnenhandboeken *Economische Impact en bezoekersprofiel van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP)*. Deze peer-review is verzorgd door Paul Hover en Jerzy Straatmeijer van het Mulier Instituut. Het rapport voldoet volledig aan de WESP-standaarden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2	Tevredenheid en Waardering	14
Hoofdstuk 1 Inleiding	4	Hoofdstuk 4 Economische impact	15
Achtergrond evenement	4	Wat zijn additionele bestedingen?	15
Achtergrond onderzoek	5	Bezoekers, overnachtingen en bestedingen	16
Structuur van het rapport	5	Additionele bezoeken en bezoekers	17
		Bestedingen bezoekers	18
Hoofdstuk 2 Methodologie	6	Overnachtingen en bestedingen door bezoekers	19
WESP	6	Economische impact vanuit de organisatie	19
Begripsbepaling en afbakening	6	Economische impact van deelnemers en de media	20
Dataverzameling	7	Samenvatting	21
Representativiteit van het onderzoek	8		
Peer-review	8	Bijlage 1: Bronnen	22
		Bijlage 2: Vragenlijst bezoekersenquête	23
Hoofdstuk 3 Profiel Bezoekers	9		
Aantallen bezoekers	9		
Bezoekersprofiel	10		
Herkomst bezoekers	10		
Opleiding	11		
Gezelschap	11		
Motief	11		
Gemiddelde bestedingen	12		
Overnachtingen	13		

1. Inleiding

Achtergrond evenement

De World League Volleyball is een door de internationale landencompetitie die door de wereldvolleybalbond FIVB jaarlijkst wordt georganiseerd. Aan deze competitie doen de sterkste volleybalnaties mee. In 2013 was de opzet van de competitie dat er eerst drie poules met 6 landen waren die elk 2 keer tegen elkaar speelden. De twee landen speelden dan twee maal achtereenvolgens tegen elkaar in één land en dus niet zowel een thuis- als een uitwedstrijd. Poules A en B bestonden uit landen uit de top 16 van de wereld (op basis van de wereldranglijst) en poule C uit mindere landen die voor de competitie werden uitgenodigd. De winnaar van poule C plus de nummers 1 en 2 van poules A en B én gastland Argentinië speelden een eindronde met finales.

In de eerste ronde werd er 3 punten verdiend met een 3-0 of een 3-1 overwinning, terwijl een 3-2 eindstand twee punten voor de winnaar opleverde en ook één punt voor de verliezer.

Na jarenlange afwezigheid op het hoogste competitieniveau wist het Nederlands team zich in 2012 middels het winnen van de European League en na overwinningen op o.a. de Dominicaanse Republiek te plaatsen voor de World League

2013. Oranje werd (als de nummer 41 van de wereld) geplaatst in poule C. Daarin speelde het drie uitwedstrijden (tegen Canada, Zuid-Korea en Finland) en in juni waren er twee dubbele ontmoetingen met Japan en Portugal in Omnisport Apeldoorn.

Het Omnisport in Apeldoorn vormde dus het decor voor de vier thuisduels van de Oranje volleybalmannen. Op 8 en 9 juni werd er voor gemiddeld 1.700 toeschouwers, twee maal vrij eenvoudig (3-1 en 3-0) van Japan gewonnen. Twee weken later was Omnisport beter gevuld met gemiddeld 2.600 bezoekers, die Oranje op zaterdag met 3-2 van Portugal zagen verliezen en een dag later met 3-0 zagen zegevieren. Alhoewel Omnisport redelijk goed gevuld was, waren de bezoekersaantallen relatief laag. Bij zo'n 65% van de andere in de poule van Nederland waren meer dan 3.000 toeschouwers. De prestaties van Oranje waren over het algemeen boven verwachting en leidden tot een tweede plek in de poule, net achter Canada. Bondscoach Edwin Benne keek tevreden terug op goede resultaten en een leerzaam proces: "Ik ben erg trots op dit team."

Achtergrond onderzoek

De Provinciale Staten van de provincie Gelderland stelden in 2009 met de notitie 'Gelderland Sportland, een wereld te winnen!' zich ten doel om sport en bewegen in Gelderland de komende jaren in de volle breedte op een hoger niveau te brengen. Topsportevenementen vormden hierbinnen een belangrijk onderdeel, onder meer als podium en als inspiratiebron. De provincie wil dan ook aansprekende topsportevenementen naar Gelderland halen. Deze kunnen immers niet alleen voor de sport, maar ook economisch en maatschappelijk van waarde zijn. De provincie ziet het binnenhalen van topsportevenementen als 'een waardevolle investering in de toeristensector, de werkgelegenheid en (...) [een bijdrage] aan het beeld van een provincie waar het goed wonen, werken en recreëren is'.

De provincie stelt, in het kader van Gelderland Sportland, subsidies beschikbaar aan de organisatoren van sportevenementen van grootschalige sportevenementen op het gebied van de kernsporten van Gelderland. Dat zijn: wielrennen, atletiek, judo, hippische sport en volleybal. Eén van de voorwaarden van de subsidie is een evaluatie de economische impact van het evenement voor Gelderland volgens de richtlijnen van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP). Dit betekent dat het evenement volgens een gestandaardiseerde methode wordt onderzocht, welke landelijk is vastgesteld in deze Werkgroep. Alhoewel evenementen van elkaar verschillen, zijn de uitkomsten van de onderzoeken hierdoor goed

vergelijkbaar. In de WESP werken wetenschappers en onderzoekers samen om te komen tot standaarden, om zo onderzoek vergelijkbaar te maken en op een hoog niveau te krijgen en houden.

Structuur van het rapport

In het volgende hoofdstuk wordt de methodologie van het onderzoek besproken. Hoofdstuk 3 richt zich op de karakteristieken van de bezoekers, inclusief hun uitgaven door en de tevredenheid over de World League Volleyball wedstrijden die in Omnisport Apeldoorn plaatsvonden. Hoofdstuk 4 behandelt de economische impact van het evenement voor de provincie Gelderland.

Peer-review

De peer-review is een standaardcontrole die deel uitmaakt van de richtlijnen van de WESP. Deze wordt uitgevoerd door een vertegenwoordiger van WESP. In dit geval hebben Paul Hover en Jerzy Straatmeijer van het Mulier Instituut de peer-review voor hun rekening genomen. Beide zijn nauw bij de WESP betrokken, evenals bij de ontwikkeling van de richtlijnen. De peer-review heeft plaatsgevonden na het afronden van de rapportage. Daarbij zijn de gevolgde procedures, de enquêtes, de dataverwerking en de dataset zelf nauwkeurig gecontroleerd. De navolgende resultaten zijn door de peer-reviewers getoetst en 'WESP-waardig' bevonden.

2. Methodologie

De wedstrijden van Oranje in het kader van de World League zijn geëvalueerd volgens gestandaardiseerde methoden, welke landelijk zijn vastgesteld in de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP). Alhoewel alle sportevenementen van elkaar verschillen zullen de uitkomsten van de onderzoeken wel goed vergelijkbaar zijn. In WESP werken wetenschappers en onderzoekers van acht Hogescholen en enkele andere maatschappelijke en onderzoeksorganisaties, zoals NOC*NSF, het Mulier Instituut en het CBS, samen om standaardrichtlijnen te ontwerpen om de sociale, economische en promotionele impact van (sport)evenementen te meten. Doel van de WESP is om samen te komen tot uniforme standaarden, om zo onderzoek vergelijkbaar te maken en op een hoog niveau te krijgen en houden.

Begripsbepaling en afbakening

Het begrip economische impact behoeft enige toelichting. De economische impact van een sportevenement wordt gedefinieerd als de extra bestedingen die door dit evenement veroorzaakt worden in een bepaalde afgebakende omgeving van het evenement, in dit geval de provincie Gelderland. Er is gekozen voor deze afbakening omdat de provincie Gelderland, die het evenement

financieel ondersteunt, door middel van een WESP-evaluatie wil weten wat de economische impact is voor de Gelderland.

Het onderzoek voor de economische impact van een sportevenement richt zich in principe op de additionele uitgaven in, in dit geval, Gelderland van de volgende vier actoren rondom het evenement:

Bezoekers

Deelnemers

Media

Organisatie

Bij de bepaling van de economische impact vanuit de organisatie wordt gekeken naar de inkomsten en uitgaven van de organisatie die direct in de provincie Gelderland worden gedaan. Er wordt nadrukkelijk niet gekeken naar de inkomsten van uitgaven van de derden (personen of organisaties) waarvan de organisatie inkomsten ontvangt of aan wie het uitgaven doet.

Ter verduidelijking een voorbeeld. Als de organisator van het evenement een cateraar uit de regio (in dit geval provincie Gelderland) haalt, worden deze uitgaven volledig binnen de regio gerekend. In werkelijkheid kan de cateraar juist grotendeels zijn kosten, zoals personeel, ingrediënten en materialen, buiten de regio maken. Omgekeerd kan de organisatie bijvoorbeeld voor de opbouw van het evenement een bedrijf van buiten de regio inhuren. In dat geval vallen voor deze analyse de uitgaven aan dit bedrijf volledig buiten de regio, ook al is het in werkelijkheid zo dat dit bedrijf juist allerlei uitgaven (zoals inhuur van personeel, overnachtingen en materialen) binnen de regio doet. Al deze indirecte effecten zijn zeker van belang voor de regionale economie, echter is het bijzonder lastig en zeer arbeidsintensief om zulke effecten in kaart te brengen. Dit valt daarom ook buiten de scope van dit onderzoek. Het is echter wel belangrijk dat de lezer zich van bovenstaande effecten bewust is.

Onder de economische betekenis van een sportevenement wordt verstaan de economische impact, plus eventueel alle andere effecten die men als economisch kan betitelen (bijvoorbeeld promotie, schade e.d.). In tegenstelling tot de strenge definitie van het begrip 'de economische impact', is er geen specifieke afbakening voor de term 'de economische betekenis'.

Het doel van onderzoek is om een beeld te krijgen van het

bezoekersprofiel en de economische impact van de World League Volleyball –wedstrijden in Apeldoorn. Voor onderhavig onderzoek is gebruik gemaakt de richtlijnenhandboeken die door de WESP zijn vastgesteld, te weten de Richtlijnenhandboeken Economische Impact en Bezoekersprofiel (allebei versie 1.1). Deze handboeken zijn te downloaden via de website van de WESP: www.evenementenevaluatie.nl.

Dataverzameling

Om tot de resultaten te komen hebben is een online enquête uitgezet onder bezoekers aan het evenement. Deze bezoekers werden benaderd via e-mail, door de NeVoBo. De e-mailadressen werden verzameld via het online ticketing-systeem en bij de kassaverkoop. De vragenlijst van de bezoekersenquête (zie bijlage 3) waren gericht op het bezoekersprofiel en de economische impact van het evenement en zijn opgesteld aan de hand van de richtlijnen van de WESP. Om de respons van de enquête te vergroten werd er onder de deelnemers een prijs verloot, zijnde een shirt van het nationaal team.

In totaal zijn 320 enquêtes bruikbaar gebleken en meegenomen in de uiteindelijke dataset die ten grondslag ligt aan het onderzoek. Gegevens over de bezoekersaantallen zijn afkomstig van de NeVoBo, als organisator van het evenement. Tot slot zijn gegevens over de inkomsten en uitgaven van de organisatie van het evenement afkomstig van de NeVoBo.

Representativiteit van het onderzoek

De dataverzameling heeft in totaal 489 enquêtes, waarvan 483 bezoekers, opgeleverd. De richtlijnen van de WESP schrijven voor dat onder populaties met een omvang van meer dan 5000 personen er minimaal 385 enquêtes gehouden moeten worden om een voldoende betrouwbaar beeld te geven van het evenement. Betrouwbaar betekent in dit geval dat met 95% zekerheid kan worden gezegd dat de werkelijkheid binnen een marge van +5% tot -5% van de uitkomsten van het onderzoek vallen. Het kritische aantal van 385 is dus gehaald voor wat betreft de bezoekers. De resultaten die hieronder zijn beschreven geven daarom een voldoende representatief beeld van het evenement en de bezoekers. De betrouwbaarheid is lager voor deelpopulaties, zoals de bezoekers op één bepaalde dag of met een gegeven herkomst. Het aantal geënquêteerden hiervoor is kleiner, waardoor de betrouwbaarheid van de (deel-) uitkomst ook afneemt. Immers, als er 100 personen binnen een groep van 1000 worden ondervraagd is de kans op een

representatief beeld veel groter dan wanneer 1 persoon uit een populatie van 10 geïnterviewd wordt. De lezer dient dus, net als de onderzoeker, voorzichtig om te gaan met resultaten die betrekking hebben op een deel van de populatie.

Peer-review

De peer-review is een standaardcontrole die deel uitmaakt van de richtlijnen van de WESP. Deze wordt uitgevoerd door een vertegenwoordiger van WESP. In dit geval zal Paul Hover van het Mulier Instituut de peer-review voor zijn rekening genomen. De heer Hover is nauw bij de WESP betrokken, evenals bij de ontwikkeling van de richtlijnen. De peer-review zal plaatsvinden na het afronden van de rapportage. Daarbij zullen de gevolgde procedures, de enquêtes, de dataverwerking en de dataset zelf nauwkeurig gecontroleerd worden. Uiteraard worden ook de navolgende resultaten door de peer-reviewer getoetst.

3. Profiel Bezoekers

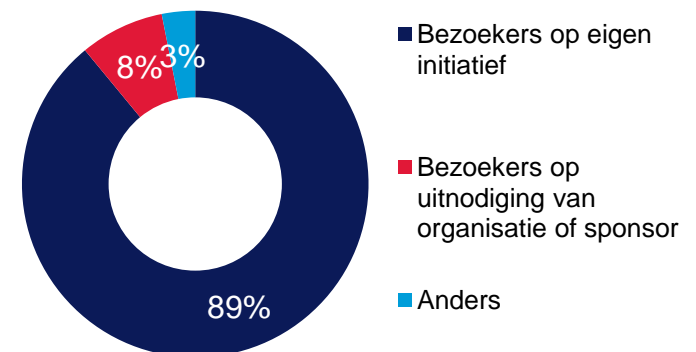
Aantallen bezoekers

Bij de World League wedstrijden in Apeldoorn kwamen volgens de NeVoBO **8.600 dagbezoekers** geweest, over de vier dagen van het evenement. Ruim driekwart (77%) van de bezoekers die de online enquête hebben ingevuld is op één van de vier dagen aanwezig geweest en 18% op twee dagen. Twee procent van de bezoekers was bij alle vier World League wedstrijden aanwezig.

Gemiddeld waren de toeschouwers 1,30 dagen aanwezig. Voor de 8.600 bezoeken (een bezoeker die drie dagen komt telt hier drie keer mee) waren er dus zo'n **6.614** afzonderlijke bezoekers, waarbij één persoon één keer meemelt, ook als hij of zij op meerdere dagen het evenement bezoekt.

Van de respondenten gaf 89% op eigen initiatief te zijn gekomen en 8% op uitnodiging van de organisatie of een sponsor.

Bezoeken aan WL Volleyball Apeldoorn	Totaal
8 juni Nederland – Japan	1800
9 juni Nederland – Japan	1600
22 juni Nederland – Portugal	2500
23 juni Nederland – Portugal	2700
Totaal	8600

Geslacht en leeftijd

Tijdens het evenement waren er ruim de helft meer mannen (61% van het totaal) dan vrouwen aanwezig. Van de volwassen bezoekers was ongeveer de helft jonger dan 45 jaar en de andere helft dus 45 of ouder. De gemiddelde leeftijd uit de steekproef was 43 jaar, wat redelijk gemiddeld is, in vergelijking met veel van de andere sportevenementen in Gelderland die zijn onderzocht via de WESP-methodiek.

Herkomst bezoekers

Ruim een derde van alle bezoekers aan de World League wedstrijden was afkomstig uit Gelderland. Er waren opvallend veel bezoekers uit de provincie Utrecht (19%), hierbij moet worden aangetekend dat buitenlandse bezoekers de online enquête niet hebben ingevuld en ook heeft de NeVoBo daarover geen cijfers. De indruk is dat het aandeel buitenlanders niet heel groot zal zijn geweest, maar mogelijk wel enkele procenten van het totaal kan hebben omvat.

Bezoekers	Aandeel
Man	61%
Vrouw	39%
Jonger dan 25	12%
25 tot 34 jaar	15%
35 tot 44 jaar	22%
45 tot 54 jaar	31%
55 tot 64 jaar	15%
65 jaar of ouder	5%
Gemiddelde leeftijd	43 jaar
Gelderland	36%
Noord-Brabant	8%
Noord-Holland	7%
Overijssel	10%
Utrecht	19%
Zuid-Holland	9%
Rest van Nederland	12%
Buitenland	Niet in onderzoek

Opleiding

Het opleidingsniveau van de bezoekers van de World League wedstrijden is redelijk hoog. Verreweg de grootste groep is de HBO-afgestudeerden met ruim 40%. Daarnaast had 15% een wetenschappelijke opleiding afgerond. Het hogere voortgezette onderwijs is de tweede grootste groep met 15%, gevolgd door de MBO-ers. Laag opgeleiden vormden slechts 6% van het publiek.

Gezelschap

Opvallend aan de omvang van het gezelschap is dat meer dan de helft (57%) van de bezoekers met meer dan twee personen naar het evenement kwam. Weliswaar is een duo de meest voorkomende groepsomvang, maar er zijn meer mensen die met 3 of 4 personen kwamen (samen goed voor 36%). Ook grote groepen van 6-10 personen (9%) of zelf nog meer (5%) waren erg goed vertegenwoordigd in Omnisport Apeldoorn. De gemiddelde groepsomvang was maar liefst 4,0 personen.

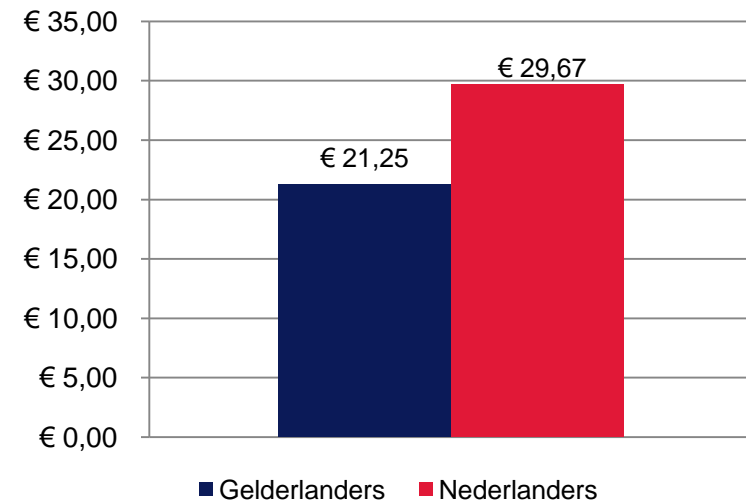
Bezoekers	Totaal
Basisonderwijs	2%
LBO/VMBO/MAVO	4%
MBO (MTS, UTS, VHBO)	16%
HAVO/VWO/HBS	19%
HBO (incl. Universiteitpropedeuse)	41%
WO	15%
Anders	2%
Alleen	9%
2 personen	34%
3 personen	18%
4 personen	18%
5 personen	7%
6-10 personen	9%
Meer dan 10 personen	5%

Gemiddelde bestedingen

Gemiddeld werd er door de bezoekers in de steekproef per dag ruim 26,- uitgegeven op of rond het evenement. Hierbij zijn de uitgaven aan overnachtingen niet meegeteld. De toegang was verreweg de grootste uitgavenpost, met bijna €12,-. In Omnisport werd daarnaast nog ruim € 6,- besteed, waarvan nog niet de helft aan eten en drinken. Buiten het evenement werd er per dag nog eens € 8,- uitgegeven in de provincie Gelderland. De grootste uitgavenpost was hier eten en drinken. Aan vervoer werd, gezien het aandeel bezoekers van buiten Gelderland, opvallend weinig besteed. Wat hiervoor de reden is, is niet duidelijk.

Gemiddeld besteedden de Gelderlanders zo'n € 8,- (oftwel een kleine 30%) minder dan de bezoekers uit de rest van Nederland. Het verschil wordt grotendeels verklaard doordat bezoekers van buiten Gelderland meer besteedden aan eten en drinken en ook iets hogere vervoersbestedingen hadden dan personen uit Gelderland.

Bezoekersbestedingen (excl. overnachtingen)	Gemiddeld p.p.
Toegang tot het evenement	€ 11,96
Eten en drinken op het evenement	€ 2,77
Overige uitgaven op het evenement	€ 3,64
Eten en drinken elders in Gelderland	€ 4,08
Winkelen in Gelderland	€ 1,17
Vervoer (in Gelderland)	€ 2,30
Overige uitgaven in Gelderland	€ 0,45
Totale dagbestedingen	€ 26,38

Overnachtingen

Van alle geïnterviewden overnachtte 7% minimaal één nacht buiten het eigen huis. Gemiddeld duurde een overnachting een kleine twee nachten. Verreweg meeste overnachters (bijna 80%) verbleven binnen de provincie Gelderland en ongeveer 40% binnen de gemeente Apeldoorn.

De tabel hiernaast laat zien over welke accommodaties de overnachtingen waren verdeeld. De meeste overnachters, meer dan een derde van het totaal, verbleven bij vrienden of familie. Een even groot aandeel overnachtte in een hotel.

De gemiddelde overnachtingsprijs was zo'n € 17,- per persoon per nacht. Dit is inclusief de gratis overnachtingen bij vrienden en familie.

Bezoekers	Totaal
Overnachtingspercentage	7%
Gemiddelde duur overnachting	1,9 nacht
Bed & Breakfast	3%
Bij vrienden/familie/kennissen	36%
Bungalowpark/camping	15%
Hotel 0-3 sterren	12%
Hotel 4-5 sterren	24%
Overig	9%
Overnachtingsprijs p.p (incl. vrienden/familie)	€ 16,94

Waardering

De bezoekers van de World League in Apeldoorn waardeerden het evenement gemiddeld met een 8,1. Dat is een hoog gemiddelde in vergelijking met eerder onderzochte evenementen in Omnisport Apeldoorn. Bijna de helft van de bezoekers gaven het evenement een 8 (47%) en één op de drie gaf zelfs een nog hoger cijfer. Eén procent van de respondenten gaf een onvoldoende.

De bezoekers zijn ook ondervraagd op specifieke onderdelen van de World League wedstrijden. Hier ontstaat een positief en eenduidig beeld op alle vlakken. Bezoekers zijn in grote mate (zeer) tevreden op alle punten, variërend van 84% (sfeer) tot 93% (organisatie). Ontevreden is maar een klein deel. Over sfeer en de locatie was zo'n 5% niet te spreken. Op een schaal van 1 tot 5 zijn de gemiddelde waarderingen hoog, alle onderdelen scoren rond de 4,2.

Overall waardering bezoekers	Totaal
Onvoldoende	1%
6	2%
7	17%
8	47%
9	28%
10	5%
Gemiddelde waardering (1-10)	8,15

Bezoekers	Locatie	Sfeer en amusement	Organisatie	Value for money	Datum (juni)
Zeer ontevreden	2%	2%	1%	2%	1%
Ontevreden	4%	3%	1%	1%	0%
Neutraal	7%	11%	4%	8%	6%
Tevreden	46%	48%	57%	52%	61%
Zeer tevreden	40%	36%	36%	37%	31%
Gemiddelde waardering (schaal 1-5)	4,17	4,14	4,25	4,23	4,20

4. Economische impact

Met de economische impact van de World League Volleyball wordt bedoeld de additionele, dat wil zeggen extra, bestedingen die door dit evenement worden veroorzaakt in een afgebakend gebied. In het geval van World League-wedstrijden wordt met dit gebied de provincie Gelderland bedoeld.

Bij een internationaal topsportevenement als de World League zijn verschillende 'economische effecten' te onderscheiden: gekochte toegangskaartjes door toeschouwers, overnachtingen door buitenlandse deelnemers, uitgaven en inkomsten van de organisatie, enzovoorts. In zekere zin zijn dit allemaal 'economische effecten': ze zijn een gevolg van het sportevenement voor de economie. De centrale vraag is: welke effecten zijn echt additioneel en zijn niet het gevolg van een verschuiving van de 'binnenlandse', of in dit geval 'binnenprovinciaalse' vraag?

Wat zijn additionele bestedingen?

We beschouwen in principe alleen de bestedingen additioneel die aan twee voorwaarden voldoen:

- Er is een oorzakelijk verband met de organisatie van het evenement. In de praktijk betekent dit dat alleen de bestedingen worden meegenomen van bezoekers, deelnemers, organisatie en pers die speciaal voor het evenement naar Gelderland zijn gekomen. In dit onderzoek worden uitgaven van de bewoners van Gelderland als niet-additioneel gezien, omdat het aannemelijk is dat zij het geld dat zij aan of door het evenement besteedden anders ook in Gelderland zouden hebben uitgegeven. We gaan er derhalve vanuit dat indien het evenement op een andere locatie (wereldwijd) zou zijn gehouden, er geen Gelderlanders zijn die speciaal daarvoor naar deze andere locatie zouden zijn gereisd.
- De uitgaven gerelateerd aan het sportevenement moeten niet worden 'teniet gedaan' door vermindering van de vraag in andere delen van de economie, met andere woorden als er sprake is van verschuiving van vraag. Een voorbeeld van verschuiving zijn subsidies van de lokale overheid: als het kwalificatietoernooi niet had plaatsgevonden, waren deze uitgaven van de provincie naar alle waarschijnlijkheid toch ook in de Gelderse economie terechtgekomen. In feite is dit dus een verschuiving van vraag binnen Gelderland. Deze uitgaven worden dus niet meegeteld als additioneel.

Bezoekers, overnachtingen en bestedingen

De economische impact van bezoekers wordt (in grote lijnen) bepaald door de vermenigvuldiging van het aantal additionele bezoekers met de gemiddelde uitgaven per persoon van deze bezoekers. Op vergelijkbare wijze wordt het aantal overnachtingen bepaald, aan de hand van gemiddelde verblijfsduur. Voor zowel het vaststellen van het aantal overnachtingen als voor het berekenen van de totale economische impact is het aantal bezoekers dus essentieel.

Additionele bezoeken en bezoekers

Personen van buiten de provincie Gelderland die bij de World League wedstrijden aanwezig worden als additioneel gezien indien zij zonder het evenement niet in Gelderland waren geweest. Hiervoor wordt in de vragenlijst de stelling voorgelegd: 'Als het evenement niet in Gelderland was geweest, dan was ik ook in Gelderland geweest'.

Respondenten van buiten Gelderland die hierop instemmend reageren rekenen we tot niet additionele bezoekers; de uitgaven die zijn doen zouden zonder het evenement naar alle waarschijnlijkheid ook in Gelderland neerslaan. Alle andere bezoekers van buiten de provincie zijn speciaal voor het evenement naar Gelderland gekomen en zij zijn, net als hun uitgaven, additioneel.

tweederde afkomstig van buiten de provincie Gelderland. Hiervan was zo'n 87% additioneel. In totaal was daarom **55%** van het gehele publiek additioneel. Dit komt neer op ruim 3.600 additionele bezoekers. Gemiddeld waren de additionele bezoekers 1,32 wedstrijddagen aanwezig bij de World League in Apeldoorn. Dit ligt iets boven het gemiddelde voor alle bezoekers. In totaal komt het aantal additionele dagbezoeken daarmee op 4.820.

Bezoekers en bezoeken, totaal en additioneel	Totaal
Aantal bezoeken (dagbezoekers)	8.600
Gemiddeld aantal dagen dat een bezoeker aanwezig was	1,30
Aantal individuele bezoekers evenement	6.614
Aandeel additionele bezoekers	55%
Aantal additionele bezoekers	3.643
Gem. aantal dagen per additionele bezoekers	1,32
Additionele bezoeken	4.820

Bezoekers uit Gelderland beschouwen we bij dit evenement niet als additioneel. Van de respondenten was bijna

Bestedingen bezoekers

De tabel hiernaast laat de gemiddelde dagbestedingen binnen de provincie Gelderland zien van additionele bezoekers. Per dag werd er door de 4.820 additionele dagbezoekers per persoon € 16,27 uitgegeven, waarmee de additionele bestedingen uitkomen op € 78.000,-, exclusief de bestedingen aan entree, welke terugkomen bij de economische impact vanuit de organisatie.

Van de additionele bezoekers blijft 5% langer in Gelderland, naast het evenement. Zij doen dit gemiddeld 1,6 dag. Met de aanname dat hun dagbesteding gelijk is op deze dagen aan het bedrag dat zij uitgeven op de dagen van het evenement komen de extra bestedingen in Gelderland door langer verblijf uit op € 4.000,-. De totale economische impact van dagbestedingen van bezoekers komt uit op € **82.000,-**. Bestedingen aan overnachtingen zijn hierbij niet inbegrepen.

Economische impact tijdens evenement	Totaal
Aantal additionele bezoeken	4820
Gemiddelde dagbesteding add. bezoekers	€ 16,27
Totale add. bestedingen bezoekers	€ 78.000

Economische impact door langer verblijf	Totaal
Aantal additionele bezoekers	3.643
% add. bezoekers dat langer in Gelderland blijft	5%
Gem. aantal dagen langer	1,6
Gemiddelde dagbesteding add. bezoekers (excl. entree)	€ 16,27
Add. bestedingen bezoekers door langer verblijf	€ 4.000

Overnachtingen door bezoekers

Aan de hand van de aantallen additionele bezoekers kunnen, met het percentage dat daarvan overnacht en het gemiddelde aantal overnachtingen per persoon, het totale aantal overnachtingen worden berekend. Van de additionele bezoekers overnacht ruim 7%. De gemiddelde overnachtingsduur is 1,9 nacht. In totaal zijn er dus ruim 500 overnachtingen. Het gemiddelde overnachtingbedrag ligt op € 32,32 per persoon per nacht voor de additionele bezoekers en daarmee bijna twee keer zo hoog als het gemiddelde van alle overnachters (hoofdstuk 3). Het gaat ook hier om alle typen accommodaties, dus zowel het verblijf bij vrienden of familie, als het 5-sterren hotel. In totaal bedragen de additionele uitgaven aan logies € 16.000,- binnen de provincie Gelderland.

Economische impact	Totaal
Additionele bezoekers	3643
Percentage additionele overnachters	7,1%
Aantal additionele overnachters	260
Gemiddelde overnachtingduur	1,9
Totaal aantal overnachtingen	507
Gemiddelde overnachtingprijs	€ 32,32
Totale uitgaven aan overnachtingen	€ 16.000

De totale economische impact van bezoekers, overnachtingen plus dagbestedingen, komt daarmee uit op € **98.000,-**.

Economische impact vanuit de organisatie

Voor de economische impactberekening van de World League wedstrijden is het van belang in kaart te brengen welke uitgaven de organisatie (NeVoBo) deed in Gelderland en welke inkomsten het uit diezelfde provincie genereerde. Het saldo daarvan is de netto economische impact vanuit de organisatie. In de bovenste van tabellen hiernaast zijn de uitgaven van de organisatie te zien. Het betreffen gegevens van NeVoBo. Een specifiekere uitgaven verdeling was niet mogelijk om zichtbaar te maken. De totale begroting van het evenement was ruim vier ton. Daarvan besteedde de organisatie ruim een kwart, € 115.000,-, binnen Gelderland.

De tweede tabel hiernaast laat de inkomsten van de organisatie zien. We schatten de inkomsten voor toegangskaartjes van bezoekers op € 9,20 per persoon per wedstrijd. Dit cijfers is berekend aan de hand van het bedrag dat bezoekers gemiddeld aan toegang besteedden en het aantal wedstrijden dat zij bezochten. Voor 8.600 bezoeken betekent dit een inkomstenbron van € 79.000,-. Hiervan was 36%, oftewel € 28.000,- afkomstig uit Gelderland (Gelderse bezoekers). Over de overige inkomsten hebben we geen gegevens, maar waarschijnlijk is dat dit deels uit eigen middelen van de NeVoBo komt. Hiervoor maken we de aanname dat het aandeel uit Gelderland evenredig is met het aandeel Gelderlanders in de hele Nederlandse populatie (12%). In totaal komt dan € 159.000 van de inkomsten uit Gelderland zelf.

Er werd, kortom € 247.000,- via de organisator van het evenement naar Gelderland getrokken. Daar staat tegenover dat de organisatie € 291.000,- buiten de provincie uitgaf. Dit 'weglek-effect' is dus groter dan het extra middelen die Gelderland binnenstromen. De **netto economische impact** vanuit de organisatie is daarom een **negatief** saldo van **€44.000,-**.

Uitgavenspost	Gelderland	Buiten Gelderland	Totaal
Totaal	€ 115.000	€ 291.000	€ 406.000

Inkomstenpost	Gelderland	Buiten Gelderland	Totaal
Bezoekers	€ 28.000	€ 51.000	€ 79.000
Subsidies	€ 104.000		€ 104.000
Onbekend	€ 27.000	€ 196.000	€ 223.000
Totaal	€ 159.000	€ 247.000	€ 406.000

Economische impact organisatie	In Gelderland
Inkomende geldstromen van buiten Gelderland	€ 247.000
Uitgaande geldstromen buiten Provincie Gelderland	€ 291.000
Netto Economische impact organisatie	-/- € 44.000

Bestedingen vanuit deelnemers en de media

De deelnemers aan de World League Volleyball bestaan het Nederlands volleybalteam en de twee tegenstanders Japan en Portugal. Niet alleen de topsporters zelf, maar ook hun gehele begeleidingsstaf in de vorm van trainers, coaches en bijvoorbeeld masseurs horen hier bij. Voor deze personen geldt dat de NeVoBo de belangrijkste bestedingen in de vorm van overnachtingen en eten en drinken voor haar rekening nam. Daarnaast deden de deelnemers en begeleiding mogelijk ook nog bestedingen uit eigen zak. Het lijkt aannemelijk dat deze bestedingen zeer beperkt zijn, aangezien de teams zich tijdens hun aanwezigheid vooral met de wedstrijden en de voorbereiding daarop bezighielden en er geen langer verblijf aan vastplakten.

Er is, kortom, te weinig data om een betrouwbare inschatting van de economische impact vanuit de deelnemers of media te maken. De impact zal waarschijnlijk relatief beperkt zijn, maar voor de economische impact-berekening nemen we hiervoor **PM-posten** op.

Ook over de media is er onvoldoende informatie beschikbaar om een uitspraak te doen over hun bijdrage aan de economische impact voor de provincie Gelderland. In de steekproef zijn er zeer voor zowel de media als de deelnemers te beperkt (n=2 voor deelnemers, n=1 media) om een goede of zelfs maar ruwe inschatting te maken over de economische impact van deze groepen. Overigens was de nationale media wel ruim vertegenwoordigd in Apeldoorn, met rapportages in de meeste landelijke kranten en rechtstreekse uitzendingen van de NOS op Nederland 1 op de zondagen.

Samenvatting

De tabel hiernaast geeft de hiervoor gepresenteerde resultaten kort en bondig weer. De totale economische impact van de vier World League Volleyball wedstrijden in Omnisport Apeldoorn voor de provincie Gelderland is **€54.000,-**. Via de bezoekers kwam er bijna een ton extra aan bestedingen in Gelderland. De netto organisatorische bestedingen zijn negatief, ter waarde van € 44.000. Dit komt doordat de uitgaven van de organisatie (NeVoBo) voor een groot deel buiten Gelderland valt, mogelijk ook omdat de NeVoBo zelf niet in Gelderland gevestigd is. De totale economische impact is ook beperkt omdat de bestedingen van de deelnemers en media zijn niet in kaart gebracht, vanwege het ontbreken van voldoende informatie over deze groepen. Verwacht mag worden dat de additionele bestedingen van deze groepen relatief beperkt zijn.

Categorie	2013
Bezoekers	
<i>Dagbestedingen</i>	€ 82.000
<i>Overnachting bestedingen</i>	€ 16.000
Deelnemers	PM
Organisatie bestedingen	-/- € 44000
Media bestedingen	PM
Economische impact	€ 54.000

Bronnen

Geraadpleegde literatuur

Provinciale Staten Gelderland, besluit 30-6-2010.
Gelderland Sportland: Programma 2010-2016.

Subsidieregister Provincie Gelderland: juni 2013

Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (2010).
Richtlijnenhandboek Bezoekersaantallen.
www.evenementenevaluatie.nl

Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (2010).
Richtlijnenhandboek Bezoekersprofiel.
www.evenementenevaluatie.nl

Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (2010).
Richtlijnenhandboek Economische impact.
www.evenementenevaluatie.nl

Geraadpleegde websites

www.evenementenevaluatie.nl

www.fivb.org

www.gelderland.nl

www.gelderlander.nl

www.nos.nl

www.volleybal.nl

www.volleybal.tv

Foto's

Voorpagina: eigenapeldoorn.nl; fivb.org volleybal.tv

Vragenlijst bezoekersenquête

1. Wat is uw geslacht?
  2. Wat zijn de vier cijfers van uw postcode?
  3. Wat is uw geboortejaar?
  4. Wat is uw hoogst voltooide opleiding?
  5. In welke hoedanigheid bezoekt u het evenement?
(bezoeker/deelnemer/anders)
  6. Hoeveel dagen bezoekt u het evenement?
  7. Uit hoeveel personen (inclusief uzelf) bestaat uw gezelschap?
  8. Als het evenement niet in Gelderland was, was ik vandaag toch in Gelderland geweest?
  9. Bent u door het evenement langer in Gelderland gebleven?
  10. Hoeveel dagen bent u langer in Gelderland gebleven door het evenement?
  11. Overnacht(te) u de afgelopen of komende nacht(en) ergens anders dan op uw vaste woonadres?
  12. Waar overnacht(te) u?
  13. Hoeveel nachten overnacht(te) u?
  14. Welk type accommodatie overnacht(te) u?
  15. Wat is de prijs van 1 overnachting?
  16. Op hoeveel personen heeft deze overnachtingprijs betrekking?
  17. Wat is vandaag op uw van toepassing? (zelf uitgaven?)
  18. Op hoeveel personen hebben uw uitgaven vandaag betrekking?
- Uitgaven (hoeveel besteedde u aan:)**
19. Toegang tot het evenement
  20. Eten en drinken op het evenement
  21. Overige uitgaven op het evenement
  22. Eten en drinken – elders in Gelderland
  23. Winkelen in Gelderland
  24. Vervoer in Gelderland
  25. Overige uitgaven in Gelderland
- Tevredenheid (In welke mate bent u tevreden over:)**
26. De locatie
  27. Sfeer en amusementswaarde
  28. Organisatie van het evenement
  29. Planning van het evenement (juni)
  30. Value for money
  31. Als u dit evenement als totaal beoordeelt, welk rapportcijfer zou u dat dan geven?
  32. Heeft u nog op- of aanmerkingen?